

Mustikkakesän satoa 2025

8.8.2025

Touko-kesäkuussa ennakoimme tulevan kesän marjasatonäkymiä. Arvioimme toukokuun alun koleuden ja kuivuuden viivästyttävän marjojen kasvua ja kehitystä. Äitienpäivän tienoilla Seinäjoen Ylistaron Pelmaalla maanpinnassa oli jopa noin 10-asteen pakkasia. Kukinta-ajalle sattunut kylmä jakso vähentää pölyttäjien lentämistä ja alentaa satomääriä.

Marjasatokausi oli myöhässä

Marjasatokausi alkoikin tavanomaista myöhemmin. Mustikkaa oli metsissä osin hajanaisesti Seinäjoen seudulla. Viileän alkukesän perään sattunut hellekausi kypsytti mustikat kuitenkin nopeasti, mutta epätasaisesti. Kangasmetsien männiköissä eli kuivahkoilla kankailla marjojen koko jäi pieneksi, eivätkä marjat alkuun kypsyneet kunnolla. Soiden ja kankaiden rajapinnassa ja kallioiden välisissä kosteikoissa metsämustikat kypsyivät nopeasti ja ne olivat lähes pensasmustikan kokoisia.

Myös vähäluminen talvi (2024–2025) saattoi haitata mustikan elinoloja. Seinäjoen ammattikorkeakoulu selvitti muutama vuosi sitten Ilmatieteen laitoksen avoimien sääaineistojen sekä Ruokaviraston ja edeltäjiensä avoimien mustikkasatotilastojen avulla säiden ja satojen välisiä riippuvuuksia. (Päällysaho & Lauhanen, 2020). Kyseisen selvityksen mukaan lumen paksuus ei kuitenkaan missään tapauksessa selittänyt kauppaan tulleita marjamääriä, vaikka vähälumisten talvien onkin ennakoitu aiheuttavan erityisesti mustikanversojen paleltumista ja siten vähentävän mustikkasatoa.

Päällysahon ja Lauhasen tutkimuksen (2020) mukaan Oulun seudulla keskimääräistä lämpimämpi elokuu lisäsi mustikan kauppaan tulomääriä. Satokauden voidaan olettaa pidentyvän, eikä yöpakkasia vielä välttämättä ole. Lapissa puolestaan mustikan kauppaan tulomääriä lisäsi toukokuun lämmin sää. Lämmin kevät merkitsee usein myös hallattomia öitä, mikä edistää mustikan kukinnan onnistumista ja sitä kautta

sadon muodostumista. Muilla alueilla ei riippuvuuksia havaittu. Tulokset pätevät tutkimuksen laskentaoletuksilla ja sovelletuilla avoimilla aineistoilla. Tulokset eivät ota huomioon aluetason sääpoikkeamia tai pölyttäjämääriä, ja laskelmat laadittiin ilman metsikkötunnuksia.

Mustikoita Ylistarossa heinäkuussa 2025 (kuva: Risto Lauhanen).

Metsien harvennushakkuut parantavat mustikkasatoa

Kauppaan tuleviin marjamääriin vaikuttavat tietenkin marjasadon suuruus ja osaltaan myös kansalaisten poiminta-aktiivisuus. Satoihin puolestaan vaikuttavat metsän puusto, varjostus ja metsänhoidolliset toimenpiteet. Vaikka mustikka ei tarvitse suoraa auringonpaistetta, tarvitsee se kuitenkin jonkin verran valoa. Parhaiten mustikka marjookin harvennetuissa kangasmaiden männiköissä ja kuusikoissa tuottaen satoa 10–25 kg/ha/v. Vuonna 2025 uutisoitiin myös poikkeuksellisen laajoista mustikanlaikkupikari-sienen aiheuttamista tuhoista, millä voi olla osin vaikutusta myös mustikkasatoihin (Yle 2025). Lisäksi heinäkuun helteet ovat osin voineet vähentää kansalaisten innokkuutta marjanpoimintaan.

Joissakin asiayhteyksissä on väitetty metsätalouden hävittäneen mustikat maassamme. On selvää, että metsien avohakkuut ovat mustikalle haitaksi. Kokonaisuudessa pitää jatkossa huolella eritellä mustikan kasvipeitteisyys metsän pintakasvillisuudessa, mustikkasadon kokonaismäärät metsissä sekä lopulta talteen kerätyt marjamäärät. Arviolta metsämarjoista kerätään talteen vain 5–10 prosenttia. Lisäksi mustikat tulee kerätä vasta kypsinä, sillä ne eivät poimimisen jälkeen enää kypsy. Etukäteen oman alueensa mustikan kypsymistilannetta voi jo kotisohvalta käsin tarkastella mustikkaan.fi-palvelun kautta.

Markkinat ovat muuttuneet

Seinäjoen seudulla ei isommin ole näkynyt metsämustikoiden myyntiä entisaikoihin verrattuna. Heinäkuun lopulla erään marketin pihassa oli mansikoiden lisäksi myynnissä iltapäivällä vain puolalaista pensasmustikkaa.

Hiljattain uutisoitiin, ettei marjanpoimijoita ole saatu Suomeen ja Ruotsiin entiseen tapaan. Ruokaviraston mukaan ulkomaalaiset poimivat kauppaan tulleista metsämarjoista vain 36 % vuonna 2024. Aiemmin tämä osuus on ollut noin 90 %. Yleisradion uutiset ulkomaalaisten marjanpoimijoiden kohtelusta on osin vaikuttanut tilanteeseen.

Suomessa metsämarjoja voi poimia vapaasti jokaisenoikeuksien turvin. Marjamarkkinoiden murroksessa kekseliäät aasialaiset ovat oppineet tuntemaan hyvät marjapaikat. Sosiaalisen media kanavilla he markkinoivat marjoja suoraan kuluttajille. Jos marjoja myy verovapaasti 8 euron litrahintaan eli 11,4 euron kilohintaan, niin tällä tavalla poimija ansaitsee paremmin kuin jos välittäisi marjoja yritykselle 1–2 euron kilohinnalla.

MARSI-tutkimus tilastoi

Saadaanko kesällä 2025 metsämarjoja poimittua riittävästi Suomen metsistä kotimaan teollisuuden tarpeisiin? Vuoden 2026 alkupuolella ollaan tältä osin viisaampia Ruokaviraston toteuttaman MARSI-tutkimuksen puitteissa.

MMT, kokemusasiantuntija Risto Lauhanen, keräsi kesällä 24 litraa mustikoita
SEAMK

FT, kokemusasiantuntija Seliina Päällysaho, keräsi kesällä 20 litraa mustikoita
SEAMK

FT, kokemusasiantuntija Kari Laasasenaho, keräsi kesällä 10 litraa mustikoita
SEAMK

Lähteet

Lauhanen, R., Päällysaho, S. & Laasasenaho, K. (2024). Mustikkaa tuli, mutta poimijoita ei. @SEAMK Verkkolehti 8.8.2024. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/2024/mustikkaa-tuli-mutta-poimijoita-ei/

Miina, J., Turtiainen, M., Salo, K., Hotanen, J.-P., & Pukkala, T. (2015). Mustikka- ja puolukkasatojen mallitus ja huomioiminen metsien käsittelyssä. Teoksessa: K. Salo (toim.). Metsä: Monikäyttö ja ekosysteemipalvelut. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke), 143–145. [Viitattu 28.5.2024]. Saatavana: http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-123-5.

Parikka, P. (17.7.2025). Mummo opetti aikoinaan Risto Lauhasen marjastamaan – Mustikoiden keräämisessä ei kannata nyt viivytellä liikoja. Ilkka-Pohjalainen. https://ilkkapohjalainen.fi/uutiset/mummo-opetti-aikoinaan-risto-lauhasen-marjastamaan-mustikoiden-ker%C3%A4%C3%A4misess%C3%A4-ei-kannata-nyt-liikoja-viivytell%C3%A4

Päällysaho, S., & Lauhanen, R. (2020). Tapaustutkimus avoimen datan käytöstä marjasatojen ennustamisessa. Teoksessa: S. Päällysaho, P. Junell, J. Latvanen, S. Saarikoski & S. Uusimäki (toim.) Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2020: Osaamista strategian vahvuusaloilla. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 33, 413–421. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/355826/Paallysaho_Lauhanen_SeAMK_A33.pdf?sequence=1

Ruokavirasto. (2025). Marsi 2024. Luonnonmarjojen ja -sienten kauppaantulomäärät vuonna 2024. Kantar Agri Oy. https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tuet/elintarvikkeet/marsi-raportit/marsi-2024-raportti.pdf

Yle. (2025). Mustekalan näköinen jätti-itiö tuhoaa nyt mustikkaa – paikoin jopa viidesosa sadosta menetetty. https://yle.fi/a/74-20172542